

Изх.№ 118/21.08.2023 г.

До: **ЮЛИАН ПОПОВ**
МИНИСТЪР
на околната среда и водите
София, 1000

edno_gishe@moew.government.bg

**Относно: Специфични природозащитни цели на защитени зони за птици
BG0000191 „Варненско-Белославско езеро“, BG0002103 „Злато поле“, BG0002081
„Марица-Първомай“, BG0002025 „Ломовете“, BG0002128 „Централен Балкан
буфер“**

СТАНОВИЩЕ

ОТ

сдружение „**Българско дружество за защита на птиците**“ (БДЗП), партньор на BirdLife International в България, вписано в регистъра на сдруженията с нестопанска цел при Софийски градски съд по ф.д. № 17151/1993 г., Булстат 121244539, със седалище и адрес на управление град София, район Слатина, ж.к. Яворов, бл. 71, вх. 4, ет.1, представлявано от Ваня Христова Рътарова-Георгиева, действаща в качеството си на изпълнителен директор и законен представител

Уважаеми Г-Н МИНИСТЪР,

В рамките на законово установената процедура по обществени консултации във връзка с **Разглеждане на предложения за специфични и подробни цели на опазване на ниво защитена зона**¹, БДЗП изразява следното становище:

Като гражданска организация, работеща в обществена полза, и която е координирала изцяло процеса по оценка и изготвяне на предложенията за защитени зони за птици от екологичната мрежа Натура 2000, считаме, че формулирането на специфични и подробни природозащитни цели на ниво зона за опазване на видовете и техните местообитания е изключително важна и отговорна задача. На базата на тези цели се очаква да се осъществи на следващ етап изготвянето на планове за управление и действителното опазване на видовете, обект на опазване. Със сигурност те ще бъдат ползвани от компетентния орган и когато вземат решение по дадено инвестиционно предложение в рамките на процедурите по оценка за съвместимост, ОВОС и ЕО. Оценяваме високо усилията и огромния труд на експертите, които са изготвили пакет от цели за всеки вид и неговите местообитания в съответните защитени зони. С тревога обаче констатирахме за наличието на някои слабости и пропуски, които наглед са несъществени, но практически са изключително важни за формулирането на целите и още повече, за постигането им на следващ етап.

В нашето становище по-долу разглеждаме първо принципни и методологични аспекти,

¹ <https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nacionalen-suvet-po-biologichno-raznoobrazie/zasedaniya/>

които се касаят за всички защитени зони и всички видове и техните местообитания, обект на настоящото становище. Те следва да бъдат отчетени навсякъде, където съответния казус е налице, без изрично да сме го повторили за всеки вид и всяко местообитание. Принципните ни бележки и предложенията важат не само за специфичните цели на защитените зони, обект на настоящото обсъждане, но и за всички останали защитени зони за птици и считаме, че е ключово да бъдат взети в предвид, както в рамките на с това становище, така и за всички останали защитени зони за птици.

В отделен раздел представяме специфични бележки по отношение на отделните защитени зони, чиито специфични цели са обект на обсъждане. Към становището прилагаме в табличен вид (екселски файл; Приложение 1) формулираните специфични цели за всяка защитена зона и коментари и конкретни предложения на база на изразеното тук становище. Тези коментари и предложения са неразделна част от становището ни.

I. ПРИНЦИПНИ ПОЗИЦИИ

1. Най-тревожната слабост, която намираме във извеждането на специфичните цели за е по отношение определяне на целевите стойности на популациите на видовете, които следва да се опазват или възстановяват в съответната защитена зона. Принципно приложената от авторите методика е да обвързва специфичните цели с минимално установената численост на вида в защитената зона, което е напълно грешен природозащитен подход със който ние не можем да се съгласим. Защитените зони за птиците се обявяват като специфична мярка за опазване на видовете и техните местообитания, като критериите, на базата на които са обявени, са базирани на числени стойности. В този смисъл дадената защитена зона би трябвало да може да поддържа тази численост от индивиди или двойки, за които е обявена. При много видове птици, особено при водолюбивите, могат да се наблюдават понякога големи колебания в числеността, които се приемат за нормални и зависят от множество фактори, като метеорологични условия, сезон, състояние на влажната зона в момента. Също така събраните данни зависят от честотата и пълнотата на обхвата на мониторинга. Когато не се провежда редовен мониторинг или се посещават само отделни малки части от защитената зона, получените данни в почти всички случаи са непълни и по-ниски, но не непременно отразяващи реалната численост на вида. Целевата стойност би следвало да се обвързва с максимално установените индивиди, а не с минимално установените, защото зоната трябва да има капацитета да поддържа максимално установената популация, а не минималната. Както правилно е отбелязано в някои от текстовете, някои числености изглеждат занижени, а то е защото в определени периоди не се осъществява редовен мониторинг. Ако е осъществяван редовен мониторинг (напр. Среднозимно преброяване), то в този случай не става въпрос за занижени числености, а на практика - за увеличена максимална зимуваща популация. На практика качеството на местообитанието и запасът от хранителни ресурси трябва да са такива, че да се поддържа максимално установената численост, а не минималната. Особено проблематично е поставянето на минимални стойности от 1 или 2 индивида или 1 или 2 двойки, при голяма флуктуация, например 2-100 индивида или 1-10 двойки. Специфичната цели на поддържането на 1 или 2 индивида или двойки от даден вид, в една защитена зона, при условие, че в определени условия или години се среща в по-големи числености (поякога значително по-големи), няма природозащитен смисъл и на практика обезсмисля цялата концепция за опазване на видовете чрез Натура 2000. Познавайки експертизите по ОВОС, Оценка за съвместимост, Екологична оценка, както и решенията и становищата, които компетентния орган издава, така поставени специфични цели ще се приемат буквално и ще доведат до съвсем легални основания за унищожаване на местообитания, под претекста „каква площ местообитание му трябва ва един индивид или двойка“.

Считаме, че всички цели, обвързани с популации на видове, следва да бъдат заложили като максимални числености на дадената популация. В Приложение 1 сме дали предложение за целевата стойност за всеки вид във всяка защитена зона, където е необходимо да бъде променена. При това сме се съобразили с данните представени от авторите в оценката и обосновката за всеки вид, допълнителна информация, с която разполагаме, или при липсата на по-добра информация – с референтните стойности към 2007 г.

- Обръщаме също внимание, че съгласно инструкциите на Европейската Комисия и съдебната практика на ЕС числеността на популациите на видовете при обявяването на защитените зони се считат за референтни и би следвало да бъдат ползвани като целеви стойности ако няма по-нови данни, или видът намалява трайно или изчезва. Поради промени в местообитанията, други въздействия като безпокойство, намаляване на хранителната база, преследване и т.н. видовете могат трайно за намалее, но основната цел преди всичко е ние да не допускаме това, а ако е налице, да положим усилия за възстановяване на популациите им. Като референтни стойности за популациите на видовете се приемат тези, които са ползвани за определяне на защитените зони през 2007 г., които са публикувани в „Орнитологично важните места и Натура 2000 в България“. Тъй като данните в стандартните формуляри се променят през няколко години, отразявайки промените в числеността на видовете, то тази публикация е единствената даваща референтните стойности на видовете в Натура 2000. В повечето случаи, когато са провеждани по-обстойни и редовни проучвания се оказва, че видът се среща в по-високи численост от референтните, но там където не са налице редовни и подробни проучвания, или видът по някаква причина трайно намалява, референтните стойности са единствено правилните за формулиране на специфични цели, обвързани с числеността на популацията. Също така, там където има трайно намаляване на популацията на даден вид, освен „поддържане“ да се предвиди в специфичните цели и „възстановяване“ на популацията.

Считаме за коректно, навсякъде в текстовете на документите за защитените зони, където се цитират числености на популации от статии от публикацията, да се допълва, че съответните стойности се приемат за референтни стойности „Орнитологично важните места и Натура 2000 в България“. Макар книгата отдавна да е изчерпана, тя е публично достъпна на интернет страницата на БДЗП² и е важно да бъде ползвана в анализи и оценки от този тип.

- В оценките, съпровождащи формирането на специфичните цели, ни на прави впечатление, че различните автори подхождат по различен начин към интерпретацията на данните, които ползват за оценката на популациите на птиците и съответно формулирането на целите. Някои от експертите представят подробно данни от различни източници, но ползват само част от тях за определяне на актуалната популация и съответно формулиране на специфичната цел, без да са ясни аргументите защо не приемат определени данни. Други експерти представят отделните данни, след което за период от няколко години ги сумират и ги дават обобщено като сума от индивиди или двойки, което няма биологичен или природозащитен смисъл, особено за формулиране на целите. В други случаи, при липса на многогодишни проучвания, а има данни от проучвания само в рамките на 1 година, експерти са дали като минимална и максимална стойност разликата в установените индивиди в дадената година. Всички тези подходи са грешни. Също така различните автори са ползвали различни периоди от които вземат данни за оценките си, като не е ясно как и защо са избирани тези периоди.

Обръщаме внимание, че числеността минимум/максимум за отделния вид се формира от

² <https://bspb.org/wp-content/uploads/2020/12/%D0%9E%D0%92%D0%9C-%D0%B8-%D0%9D%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-2000-%D0%B2-%D0%91%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-compressed.pdf>

установените годишни максимуми за съответен сезон – гнездене, миграция, зимуване, като препоръчваме да се прилагат следните подходи:

- a. Когато има разлики на числеността в рамките на един сезон в една година се взема максималната стойност като годишен максимум. Когато събраните данни в дадена година са от малка част от защитената зона (например от 33 Варненско-Белославско езеро е посетен само каналът при ферибоотния комплекс), тогава, имайки предвид, че обхвата на проучването е бил крайно непълен, то ниски или нулеви стойности за дадения вид може да се изключат от оценката, защото неоснователно могат да понижат числеността на популацията. За минимум се дава най-малкия максимум, установен в дадения период (например 2019-2022 г.), а за максимум – най-голямата стойност.
- b. По отношение на зимуващите птици, обръщаме внимание, че не винаги максималните концентрации за сезона се регистрират по време на среднозимно преброяване, затова трябва да се ползват и данни извън това преброяване.
- c. По отношение на реещите се мигриращи птици, които преминават през дадена защитена зона, се сумират всички мигриращи индивиди, наблюдавани през миграционния период (есен отделни и пролет отделно), като се формира един годишен максимум. Той може да е по време на пролетна или по време на есенна миграция. При формиране на минималните и максималните числености на мигриращите през един сезон птици от даден вид, трябва да се ползват само данни, където е имало поне 2 месеца наблюдение, включващи периода на интензивен прелет на дадения вид, като проучванията на пълен миграционен сезон са за предпочитане.
- d. Когато поради липса на достатъчно мониторинг (ежегоден, ежемесечен или пълен миграционен сезон), получените данни се посочват като минимално популация.

Когато минимум/максимум на гнездова популация, на многочислени видове, се формира в резултат на екстраполации и статистически анализи, се сравняват минималните и максималните стойности за всяка година на проучване, защото се предполага, че такива проучвания се правят на няколко години.

4. Една от основните слабости при изготвянето на специфичните и подробни цели за отделните защитени зони е, че в описанията на характерните местообитания на видовете липсва описание на спецификите на местообитанието на дадения вид в съответната защитената зона, а са дадени само най-общи принципни описания като категории местообитания. По този начин формулировката на целите, свързани със запазване на „подходящото местообитание“ стават твърде неясни, поради липсата на пряка връзка между принципните местообитания на вида и конкретните му местообитания в защитената зона. Формулирани по този начин целите, без да са описани спецификите на местообитанията в защитената зона, не дават отговор на въпроса, какво е точно подходящо да бъде опазено в случая. Това е важно, тъй като говорим за специфични и подробни цели на ниво „защитена зона“.

Считаме, че е необходимо да се конкретизират спецификите и особеностите на отделните типове местообитания в защитената зона, ако не при описанията на местообитанията на всеки вид, то като ясна и добре видима част в началото на документа (преди описанията за всеки вид), така че формулираната цел „Поддържане на подходящите местообитания“ да добие конкретен и ясен смисъл. В самата таблица със специфичните цели тогава могат да се посочват

отделните типове местообитания, както е и сега, като се реферира към описанието им в началото на документа. В същото описание на местообитанията в началото на документа е целесъобразно да се приложи и справка за площта на отделните типове местообитания в защитената зона като референтни стойности към 2007 г. и актуални площи към 2022 г. Такава справка е необходима за разбирането на целевата стойност за всеки тип местообитание, което видът ползва. Също така, там където има загуба на местообитания спрямо референтната 2007 г., би следвало формулирането на целите да включва и „възстановяване“ освен „поддържане“.

5. По начина, по който са представени специфичните цели за отделните типове местообитания, оставаме с впечатление, че целите са свързани само с поддържане на настоящата площ на местообитанията. В последните шестнадесет години след определянето на защитените зони за птиците обаче, са одобрени множество инвестиционни проекти или са допуснати дейности, които водят до увреждане или унищожаване на местообитанията на птиците, в следствие на което има загуба на местообитания спрямо референтната година 2007, когато защитената зона е обявена и настоящето. Такива примери можем да предоставим, както с ЗЗ „Варненско-Белославско езеро“ и ЗЗ „Ломовете“, които са обект на настоящото становище, но и в други защитени зони за птици, като например ЗЗ „Калиакра“, ЗЗ „Средна гора“ и ЗЗ „Рибарници Челопечене“. Съгласно изискванията на Директивата за птиците и инструкциите, които Европейската Комисия няколкократно публикува, както и съгласно практиката на Европейския съд, която е част от законодателството на ЕС, пряко приложима в страните членки, не се допуска унищожаване на местообитанията на видовете. При това трябва да се оценява кумулативния ефект, за да не се допуснат значими загуби и да се приложат специфични компенсаторни мерки, ако след доказване на върховен обществен интерес, се наложи унищожаване на дадено местообитание. В България досега не е прилагана процедурата за върховен обществен интерес, поради което всички допуснати загуби на местообитания в защитените зони със или без одобрението на компетентния орган не са компенсирани и се налага възстановяване на тези местообитания.

Предлагаме в зависимост от това дали има разлика между референтната стойност на площта на местообитанието към 2007 г. и площта му днес, да се допълнят целите, там където има нужда от възстановяване на местообитанията, а самите референтни и актуални стойности за площ на местообитанията да бъдат посочени в справката за специфичните местообитания в защитената зона (виж т.4 по-горе).

6. По отношение на формулирането на целевите стойности за опазване на местообитанията, навсякъде, където видът се среща в повече от един тип местообитание, е дадена обща стойност на всички местообитания, които считаме за грешен подход. Тъй като става въпрос за отделни типове местообитания, понякога с много различен характер, а друг път с малки, но съществени разлики, то е необходимо за всяко от тях да се даде целева стойност в хектари. Това е важно, защото може да се случи така, че да има примерно да се увеличат водните площи, но да бъдат унищожени блатата и мочурищата, които са ключови за вида; или при няколко типа сухоземни местообитания, включващи мозайки от дървета и храсти, пасища и обработваеми земи, може да бъде увеличена площта на обработваемите земи за сметка на пасищата и мозайките от храсти и дървета, без това да повлияе на целевата стойност. При така поставените специфични цели, общата площ е запазва, т.е. на хартия няма проблем, но в действителност един или два типа местообитания са унищожени.

Считаме, че е необходимо, там където за даден вид са посочени повече от един тип местообитания, които ползва за гнездене, хранене или почивка, то за всеки тип да бъде

изведена отделна целева стойност.

7. Обръщаме внимание, че няма формулирани специфични цели за опазване на местообитанията на транзитно мигриращите птици над защитени зони, които могат да ползват или да не ползват местообитанията в защитената зона, но за тях е важно да имат безпрепятствено въздушно пространство, прелитайки над защитената зона. Особено това важи, когато дадената защитена зона отговаря на критериите за място с тесен фронт на миграция, например Варненско-Белославското езеро.

Предлагаме за **тези видове мигриращи птици, които прелитат над защитената зона по време на миграция, ползвайки въздушния коридор, специфичната цел да е обвързана и с осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство над цялата площ на защитената зона.**

8. По отношение на екологичния потенциал на влажните зони, намираме за основателно ползването на категоризацията на водните тела съгласно ПУРБ („Екологичен потенциал на водните тела, съгласно ПУРБ за Черноморски район 2016-2021 г.“), но по отношение на видовете водолюбиви птици тази оценка за състоянието на местообитанията не винаги е достатъчна. Това важи особено за видовете, които се нуждаят от определени параметри на местообитанията, които не се оценяват в индекса на екологичния потенциал водните тела според ПУРБ, като например наличието на тръстикови масиви и друга водна растителност, плитчини, временно залети площи.

В повечето случаи, там където е необходимо да се допълни оценката на екологичния потенциал и да се формулират допълнителни специфични цели, сме посочили в таблиците в Приложение 1. Все пак насърчаваме авторите да прегледат още веднъж този аспект за видовете водолюбиви птици и там където ние сме пропуснали, но те преценят да допълнят екологичния потенциал с допълнителни параметри и специфични цели.

9. Начинът по който са представени специфичните и подробни цели в документа като цяло са трудни за проследяване и справки, тъй като документите са много обемисти (например за 33 „Варненско-Белославско езеро“ документът е 434 стр.).

Предлагаме специфичните цели да се обобщят в края на документа в следния вид:

- a. По отношение на различните типове местообитания в защитената зона – да се представи списък от местообитанията, целева стойност и да се изброят видовете птици, за които тази площ на местообитанието се опазва. По подходящ начин да се посочи дали целта е само поддържане, подобряване, възстановяване или комбинация на някои от тези действия.
  - b. По отношение на численостите на популациите на различните видове, да се представи в табличен вид списък от видовете, обект на опазване и в отделни колони за различните популации (зимуваща, мигрираща, гнездова), максимална референтна численост на популацията към 2007 г, актуална максимална численост на популацията, целева стойност на специфичната цел. Там където няма данни (популацията е неизвестна), да се впише аббревиатурата „DD“. По подходящ начин да се посочи дали целта е само поддържане, подобряване, възстановяване или комбинация на някои от тези действия.
10. При предложения за включване на нови видове в стандартните формуляри, препоръчваме да

се следва инструкцията, приета от НСБР за целите на изграждане на Натура 2000, публикувана в приложение 11 на книгата „Орнитологично важните места и Натура 2000 в България“, както и критериите за определяне на ОВМ, респективно Натура 2000. Когато численостите на предложените видове са под праговите стойности за дадения вид, то следва оценката на популацията му да е „D“ и да не се разработват специфични цели за дадения вид. Обръщаме внимание, че за международно значими струпвания на водолюбивы птици и за места с тесен фронт на миграция праговите числености се определят за всички видове общо (водолюбивы или мигриращи реещи се), без значение от индивидуалните популации на отделните видове.

II. ПОДРОБНИ КОМЕНТАРИ КЪМ ОТДЕЛНИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

1. BG0000191 „Варненско-Белославско езеро“

В допълнение на казаното горе:

- 1.1. Трябва да се има в предвид, че един от критериите за обявяване на защитената зона е международно значимите числености на струпващи се водолюбивы птици като цяло. В този смисъл е необходимо да има цели, свързани като цяло за струпващи се водолюбивы птици по време на миграция и през зимата – те трябва да се отнасят до качеството и площта на местообитанията, които използват за хранене и нощувка/почивка – свързано с крайбрежна растителност, полегати брегове, достатъчна хранителна база в самото езеро, зони на спокойствие и т.н.
- 1.2. Защитената зона се определя като място с тесен фронт на миграция, поради което е наложително да се формулират цели, отнасящи се до осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство (виж т.7 от общите позиции).
- 1.3. Зимната численост на някои от водолюбивите птици е понижена след 2014 г. спрямо референтните стойности от 2007 г., като аргументите не са ясни. Би било коректно да се посочи причината за направените промени.
- 1.4. Не подкрепяме оспорването на референтните стойности на гнездовите популации на малкия воден бик и малката бяла чапла, тъй като данните на които се основават тези стойности са в резултат на подробен мониторинг, както е посочено по-долу.
- 1.5. Прави впечатление, че когато численостите са променени, вече не се вземат в предвид референтните стойности при изготвяне на оценките в документа и определяне на целите. Особено когато се касае за намаляване на популациите, отчетено в резултат на мониторинг, би следвало да целите да се обвързват с референтните стойности и в тях да се включи не само поддържане, но и възстановяване на популациите.
- 1.6. Навсякъде където се цитира Дерелиев и др., 2007 г., е необходимо да се посочи, че това са референтните числености.
- 1.7. Необходимо е да отбележим, че 33 Ятата не е част от 33 „Варненско-Белославско езеро“; по тази причина данни за численост на видове в 33 Ятата не е коректно да бъдат представяни за Варненско-Белославското езеро (напр. за малкия воден бик, на стр. 54 е записано „Популацията в 33 „Ятата“ е оценена на 4 – 5 двойки (Илиев, 2022).“).
- 1.8. Обръщаме внимание, че защитената зона е в основната си част влажна зона и открити пространства и горските местообитания са много ограничени, силно антропогенно повлияни и с постоянното присъствие на хора. По тази причина няма как да се твърди, че на едно силно ограничено горска площ със засилено човешко присъствие гнездат няколко вида хищни птици, за които е характерно да гнездат в гори и при това далеч от човека. Подробеностите са

дадени по-долу.

Коментари за отделните видове:

- 1.9. **Малък воден бик *Ixobrychus minutus***. За вида е записано „По всяка вероятност тази численост е силно завишена и следва минималната стойност на гнездовата популация да се коригира на 2 двойки. Поради прикрития начин на живот и предимно нощната активност е необходим специфичен мониторинг на вида, който да установи реалната му численост.“, което според нас представлява некоректна оценка и представяне. Определено не сме съгласни с предложената оценка и промяната на популацията на вида без да са проведени целенасочени проучвания. Сумарната площ на тръстиковите масиви във 33 „Варненско-Белославското езеро“ е по-голяма от тази на тръстиковите масиви в 33 Ятата. Напълно реалистично е в защитената зона да гнездят 10 дв, при условие, че в 33 Ятата гнездят 6. Също трябва да се има в предвид, че Дерелиев е извършвал редовен мониторинг на птиците в ЗМ Казашко и тръстиковите масиви по северните брегове на Варненското езеро до 2005 г., където вероятно е отбелязал и повечето гнездящи малки водни бикове. В този смисъл оценката на гнездовата популация на вида към 2005 г., когато реално са оценявани териториите, оценката е била актуална и не е била „надценена“. Важно е да се отбележи, че в сегашната оценка не е дадена оценка за гнездовата численост на вида нито в района на Казашко, Страшимирово и по северните брегове на Варненско езеро, нито в района на устието на река Провадийска. От представената информация става ясно, че не са провеждани целенасочени проучвания за установяване на гнездовата численост на вида. В случая се би следвало да се приеме, че няма актуална информация, т.е. липсва информация. Затова целта трябва да е свързана с целенасочено проучване за установяване на актуалната численост на гнездящите двойки в защитената зона. Ако има достатъчно информация от проучвания или бъдещото проучване посочи, че има по-малко гнездящи двойки, то в този случай трябва да се говори за намаляване числеността на популацията, а не за „надценяване на числеността“ в референтната 2007 г.
- 1.10. **Малка бяла чапла *Egretta garzetta***. Не сме съгласни с тази преценката „При обявяването на 33 Варненско-Белославско езеро, малката бяла чапла едва ли е гнездила в зоната.“ и предлагаме да отпадне от текста. Подобно на малкия воден бик, данните за гнездящи малки бели чапли са достоверни и са за района на ЗМ Казашко и тръстиковите масиви по северните брегове на Варненско езеро, като данните са събрани при много чест мониторинг в този район. Ако няма доказано гнездене в последните години, е възможно това да е резултат на по-малко проучвания, но също и наистина птиците да са престанали да гнездят поради повишено безпокойство и разширяване на урбанизираните територии.
- 1.11. **Голяма бяла чапла *Ardea alba***. За голямата бяла чапла има подробно описание на гнездовите местообитания, но не са описани предпочитани местообитания по време на гнездене и миграция и какви са те на територията на зоната; видът не е гнездящ в зоната, а само мигриращ и зимуващ; в този смисъл представената информация за местообитанията не е подходяща и съответстваща на пребиваването на вида в 33 и съответно не е пълна. Описанието на целевите местообитания в таблицата е грешно – вероятно останало от таблица за този вид по поречието на Дунав („Включва площта на рибарници Изток (385 ha), рибарници Запад (58 ha) и естествената гора в северозападния край на о. Мишка (30 ha), където е има вероятност вида да гнезди. Площта на подходящото местообитание ще зависи от наличието на вода в басейните на зоната.“). Необходимо е да се опишат коректните местообитания за 33 Варненско-Белославско езеро и да се даде адекватна целева стойност на местообитанията. Да се има предвид също, че видът не е гнездящ в 33 Варненско-Белославско езеро. По отношение на зимуващата популация на вида, референтната стойност е между 2 и 22 индивида за периода до 2007 г. По неизвестни причини в стандартния формуляр е посочена

численост до 4 зимуващи индивиди, която вероятно е била актуална за периода между 2014 и 2019 г. По посочените в оценката данни, в периода след 2019 г. са наблюдавани до 13 зимуващи индивиди, но не е предложена корекция на числеността в стандартния формуляр. Тъй като флуктуацията в числеността на зимуващите популации при чапли е много характерна предлагаме да бъде коригирана зимуващата популация на 2-22 индивида (като се отчете референтната стойност към 2007 г.), а целевата стойност да е 22 индивида.

- 1.12. **Сива чапла *Ardea cinerea***. „По наше мнение числеността за мигриращата популация следва да бъде коригирана от 30 – 100 инд. на 8 – 40 инд., както сочат по-новите данни.“ За целите на промяната на числеността е необходимо да се вземе предвид честотата и обхвата на провеждания мониторинг през последните години; ако при редовен и обхванен мониторинг (на цялата защитена зона) е установена численост не повече от 40 индивида, е необходимо да се добави към оценката, че популацията на вида е намаляла спрямо референтната стойност от 100 индивида и да се предприемат възстановителни мерки; ако проучванията нямат обхванен характер и не са провеждани редовно е възможно да не са засечени по-високи числености, които е имало в защитената зона по време на миграция; в този смисъл целевата стойност трябва да остане 100 индивида.
- 1.13. **Червена чапла *Ardea purpurea***. тя е наблюдавана само като мигриращ вид в 33 Варненско-Белославско езеро. Подобно на голямата бяла чапла обаче, е дадено описание единствено на гнездовите местообитания на вида, без да се вземе предвид, че видът е само мигриращ и да се фокусира върху описанието на местообитанията за почивка и хранене по време на миграция. Необходимо е да се представи по-конкретна информация за местообитанията на вида по време на миграция и да се посочи кои са и къде са те в границите на защитената зона. Също така в представените в оценката данни, актуалните данни сочат, че по време на миграция са наблюдавани 7 индивида и по тази причина следва това да се отрази в стандартния формуляр, като мигриращата популация да се коригира на 1-7 индивида и да се посочи като целева стойност 7 индивида.
- 1.14. **Черен щъркел *Ciconia nigra***. Той е наблюдаван само като мигриращ вид в 33 Варненско-Белославско езеро. Подобно на голямата бяла и червената чапла обаче, е дадено описание единствено на гнездовите местообитания на вида, без да се вземе предвид, че видът е само мигриращ и да се фокусира върху описанието на местообитанията за почивка и хранене по време на миграция. Необходимо е да се представи по-конкретна информация за местообитанията на вида по време на миграция и да се посочи кои са и къде са те в границите на защитената зона. Трябва да се има предвид, че мигриращи индивиди може да кацат за нощувка и почивка в подходящи местообитания в защитената зона, но също така може да прелитат над нея, което правилно е отразено в направената оценка, поради което целите трябва да включват осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство.
- 1.15. **Бял щъркел *Ciconia ciconia***. липсва представяне на характерни местообитания по време на миграция – места за нощувка/хранене и въздушни коридори, а значителен брой мигриращи птици преминават ежегодно по време на миграция. Представената в оценката информация за гнездящите двойки бели щъркели извън защитената зона, във варненския регион е излишна и предлагаме да отпадне (и без това документът е със значителен обем).
- 1.16. **Блестящ ибис *Plegadis falcinellus***. Той е наблюдаван само като мигриращ вид в 33 Варненско-Белославско езеро. Подобно на голямата бяла и червената чапла и черния щъркел обаче, е дадено описание единствено на гнездовите местообитания на вида, без да се вземе предвид, че видът е само мигриращ и да се фокусира върху описанието на местообитанията за почивка и хранене по време на миграция. Необходимо е да се представи по-конкретна информация за местообитанията на вида по време на миграция и да се посочи кои са и къде са те в границите на защитената зона.
- 1.17. **Бяла лопатарка *Platalea leucorodia***. Тя е наблюдавана само като мигриращ вид в 33

Варненско-Белославско езеро. Подобно на голямата бяла и червената чапла и черния щъркел обаче, е дадено описание единствено на гнездовите местообитания на вида, без да се вземе предвид, че видът е само мигриращ и да се фокусира върху описанието на местообитанията за почивка и хранене по време на миграция. Необходимо е да се представи по-конкретна информация за местообитанията на вида по време на миграция и да се посочи кои са и къде са те в границите на защитената зона.

- 1.18. **Ням лебед *Cygnus olor*.** „Дерелиев и др. (2007) посочват численост от 2-131 зимуващи неми лебеди във Варненско-Белославския езерен комплекс.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона. При ревизия на формулярите през 2014 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 29 индивида, тъй като е отчетено, че видът намалява. Промените в числеността на вида през различните сезони, предложени с настоящата оценки, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени.
- 1.19. **Поен лебед *Cygnus cygnus*.** „Дерелиев и др. (2007), дават числености на зимуващите пойни лебеди във Варненско-Белославския езерен комплекс от 23-150 инд“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона.
- 1.20. **Малка белочела гъска *Anser erythropus*.** Видът е само зимуващ в защитената зона и въпреки, че това е посочено в оценката, е представено подробно описание на гнездовите местообитания, докато местата за хранене и нощувка през зимата не са описани. Необходимо е да се преработи описанието на местообитанията на вида, като се фокусира основно на местообитания за хранене и нощувка през зимата.
- 1.21. **Сива гъска *Anser anser*.** „Дерелиев и др. (2007) посочват зимна численост на вида във Варненско-Белославския езерен комплекс от 5-14 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона.
- 1.22. **Бял ангъч *Tadorna tadorna*.** „Дерелиев и др. (2007) посочват численост на зимуващата популация от 1-43 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона. Вероятно в периода 2014 – 2019 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 4 индивида без да е ясно на база на какви проучвания е направено. Промените в числеността на вида през различните сезони, предложени с настоящата оценки, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени.
- 1.23. **Червен ангъч *Tadorna ferruginea*.** Гнездящата популация оценяваме с минимална стойност от 1 дв. на база наблюдение на двойка с 10 нелетящи малки през юни 2021 г. в района на жп гара Повеляново.
- 1.24. **Фиш *Mareca penelope*.** „Дерелиев и др. (2007) посочват численост на зимуващата популация във Варненско-Белославско езеро от 3-112 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона. Вероятно в периода 2014 – 2019 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 4 индивида без да е ясно на база на какви проучвания е направено. Промените в числеността на вида през различните сезони, предложени с настоящата оценка, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени.
- 1.25. **Сива патица *Mareca strepera*.** Промените в числеността на вида през зимата, предложени с настоящата оценки, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени. По отношение на числеността по време на миграция, установените за двугодишния период числености са в рамките на минимум-максимум интервала и според нас, на този етап не е нужна промяна в максималните числености по време на миграция. Според представената в оценката информация, най-вероятно в защитената зона гнездят поне 5 или 6 двойки сиви патици, но не е предложена промяна в данните за гнездовата популация. Предлагаме да се промени поне максималната численост на 6 двойки. Съответно и целевата стойност трябва

да съответства на максималния брой установени двойки.

- 1.26. **Зимно бърне *Anas crecca***. Промените в числеността на вида през зимата, предложени с настоящата оценки, са не са коректни, като се има предвид посочената в оценката информация за установените численост на зимуващите в защитената зона зимни бърнета: 2016 г. – 508 инд. (СЗП), 2017 г. – 85 инд. (СЗП), 2018 г. – 32 инд. (СЗП), 2019 г. – 11 инд. (СЗП), 2020 г. – 900 инд. (SmartBirds), 2021 г. – 350 инд (SmartBirds), 2022 – 252 инд. (SmartBirds). От така представената информация коректната численост на зимуващата популация е 11-900 инд., докато референтната стойност е 15- 336 инд. Затова предлагаме промяната на максималната численост на зимуващите индивиди да е 900, а не 508. Обръщаме внимание, че в един зимен сезон, ако са налице по-високи числености спрямо тези, установени по време на СЗП, то вземат предвид тези високи числености.
- За мигрираща популация не са предложени промени, но данните от оценката показват, че такава промяна е необходима. По аналогичен начин, както при зимуващата популация, би следвало, на базата на представената в оценката информация да се коригира максималната мигрираща популация на 269 инд, установени през пролетта на 2022 г.
- 1.27. **Шилоопашата патица *Anas acuta***. Промените в числеността на вида през различните сезони, предложени с настоящата оценки, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени.
- 1.28. **Клопач *Spatula clypeata***. Референтната стойност на зимуващата популация според Дерелиев е 35 индивида. Не е ясно защо е намалена след 2014 г., но в предложените промени е коректно да се заложи максимална численост от 35 зимуващи индивиди. Данните в оценката показват, че това е коректно.
- 1.29. **Кафявоглава потапница *Aythya ferina***. „Дерелиев и др. (2007) посочват численост на зимуващата популация от 1125-10240 инд.“ – да се допълни към изречението „„, което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона. При ревизия на формулярите през 2014 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 288 индивида, тъй като е отчетено, че видът намалява. Видът от няколко години е включен в световния червен списък на IUCN, на видовете, които са застрашени в изчезване в света. Числеността и у нас е значително намаляла в сравнение с периода преди 2007 г. Все пак от гледна точка на дефинирането на специфични цели, е редно да се осигурят условия за максималния брой индивиди, посочен като референтна стойност, а именно 10240 инд. Промените в числеността на вида през зимата, предложени с настоящата оценки, не приемаме като коректни. Според информацията, представена в документа, максималната зимна численост, установена след 2007 г. е 750 инд., но не е предложена промяна в максималната численост. Предлагаме максималната численост за периода да бъде поправена на 750 индивида, е целевата стойност да остане 10240 индивида. По отношение на предложените корекции на мигриращата популация считаме, че не са налице данни от достатъчно редовен и обхванат мониторинг, за да се коригира мигриращата популация. По тази причина не подкрепяме предложените промени.
- 1.30. **Белоока потапница *Aythya nyroca***. В СФ за вида, освен *Зимуваща популация* и *Мигрираща популация*, предлагаме включването и на *Гнездяща популация*, поради наличие на актуални данни за гнездене в рамките на зоната. Женска с 2 нелетящи малки е наблюдавана през август 2022 г. в района на жп гара Повеляново. Данните за така предложените промени са събрани в рамките на дейности по научна консултация с предмет: „Консултации и подпомагане на събирането, анализа и интерпретацията на данни за типове природни местообитания и видове за целите на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР) и политиката по опазване на биологичното разнообразие“ между МОСВ и НПМ-БАН, изпълнявана в периода август-октомври 2022 г.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A060	<i>Aythya nyroca</i>			r		1	p	R	G	C	C	C	C

1.31. Качулатата потапница *Aythya fuligula*. „Според Дерелиев и др. (2007) зимуващата популация във Варненско-Белославско езеро се оценява на 75-2408 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона. При ревизия на формулярите през 2014 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 74 индивида, тъй като е отчетено, че видът намалява. От гледна точка на дефинирането на специфични цели, е редно да се осигурят условия за максималния брой индивиди, посочен като референтна стойност, а именно 2408 инд. Промените в числеността на вида през зимата, предложени с настоящата оценки, не приемаме като коректни. Според информацията, представена в документа, максималната зимна численост, установена след 2007 г. е 295 инд, Също така има данни за наблюдавани 840 индивида: „На 29.12.2001 г. са регистрирани във Варненско-Белославско езеро 840 качулати потапници (Daniel Mitev, ebird.org), за които е посочено, че са от 2001 г. В случая най-вероятно става въпрос за техническа грешка в годината, защото 2001 г. не е обект на анализа, и вероятно датата е 19.12.2021 г. В този случай максималната установена численост на вида но не е предложена промяна в максималната численост. Предлагаме максималната численост за периода да бъде поправена на 840 индивида (а не 295 индивида), а целевата стойност да остане 2408 индивида.

1.32. Малък нирец *Mergellus albellus*. „Дерелиев и др. (2007) посочват зимна численост на малкия нирец във Варненско-Белославско езеро от 3-163 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона“. Вероятно в периода 2014 – 2019 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 13 индивида без да е ясно на база на какви проучвания е направено. Вероятно видът трайно намалява през зимата, но проследяването на колебанията в зимуващата популация на вида в защитената зона през по-дълъг период от време (назад до 1992 г.), показват, че по-големите струпвания се появяват през по-дълъг период – 5-6 и понякога повече години). По тази причина от гледна точка на формирането на специфични цели е необходимо да се постави като цел референтната стойност от 2007 г. – 163 инд.

1.33. Среден нирец *Mergus serrator*. „Според Деарелиев и др. (2007) зимуващата численост във Варненско-Белославско езеро е от 4-201 инд.“ – да се допълни към изречението „„ което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона“. Вероятно в периода 2014 – 2019 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 41 индивида без да е ясно на база на какви проучвания е направено. Трябва да се има предвид, че видът е наблюдаван най-често в крайбрежната морска зона и случаите в които навлиза в крайбрежните солени езера, включително варненското езеро, не са добре проучени. Вероятно птиците не навлизат често в езерото, поради което е възможно по време на мониторинг да не са били наблюдавани. Също така, като се има предвид представената в документа информация, най-голямата численост, която е регистрирана за средния нирец през зимата е 52 индивида през 2022 г, поради което не подкрепяме предложението максималната численост да се коригира на 30 индивида, а предлагаме да се коригира на 52 индивида. Също така, поради липса на сигурни данни, че видът трайно намалява, считаме, че е коректно целевата стойност да отговаря на референтната стойност към 2007 г., а именно

201 индивида.

По отношение на мигриращата популация в документа са представени данни, които позволяват да се определи численост на мигриращата популация, но авторите не предлагат промени в стандартния формуляр. Не подкрепяме твърдението, че птици, останали през март и април се считат за зимуващи; това е сезон на миграции и размножаване и птиците, наблюдавани през този период, се разглеждат като задържащи се на територията на езерото по време на миграция. Затова предлагаме в стандартния формуляр да се посочи численост на мигрираща популация 0-11 индивида.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A069	<i>Mergus serrator</i>			w	1	52	i		G	A	A	C	A
B	A069	<i>Mergus serrator</i>			c	0	11	i		DD	A	A	C	A

1.34. Голям нирец *Mergus merganser*. В изречението „Според Дерелиев и др. (2007) зимуващата популация във Варненско-Белославско езеро е с численост 3-41 инд., което повтаря числеността в СФ.“ Последните думи трябва да се заменят с „което се приема за референтна стойност при обявяването на защитената зона“. На практика публикацията не копира данните от стандартния формуляр, а представя данните, на базата на които са предложени и обявени защитените зони за птици и които на практика са включени в първите стандартни формуляри за Натура 2000. Както е видно от практиката, данните в стандартните формуляри се променят с времето, като показват тенденциите, но публикацията запазва първоначалните данни, които са послужили за обявяване на зоните и затова се приемат за референтни.

1.35. Тръноопаша потапница *Oxyura leucocephala*. да отпадне текстът, описващ гнездовите местообитанията. В документа не е цитирана референтната стойност от 2007 г. според Дерелиев и др. – 3-5 индивида (5 инд. през 2001, 3 инд. през 2002 и 4 инд. през 2003 г.). В този смисъл предлагаме като целева за защитената зона да се приеме референтната стойност от максимум 5 индивида в зоната и да се осъществи по-редовен и обхванат мониторинг на езерото за регистриране на вида.

1.36. Осояд *Pernis apivorus*. да отпадне текстът, описващ гнездовите местообитанията и гнездене. Да бъде представена информация за местообитания/въздушни коридори по време на миграция. Ясно е че видът е транзитно мигриращ над защитената зона и вероятно в много по-голяма численост от 109 индивида. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. Точка Дебрено, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 866 мигриращи осояда, които с голяма вероятност са прелетели и над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране максималната численост на мигриращата популация, като и тя се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията. По отношение на гнезденето на вида в защитената зона, не подкрепяме включването на вида като гнездящ в зоната. Според нас няма подходящи местообитания за гнездене на осояда; възможно е да има в близки или съседни територии, но не и в границите на защитената зона.

Също така трябва да се има предвид, че не размножаващите се птици мигрират по-късно през пролетта, скитат през размножителния период, и фактът, че видът е наблюдаван през гнездовия период не е достатъчен.

1.37. Черна каня *Milvus migrans*. Да отпадне текстът, описващ гнездовите местообитанията и гнездене. Да бъде представена информация за местообитанията/въздушни коридори по време на миграция. Ясно е че видът е транзитно мигриращ над защитената зона и вероятно в много по-голяма численост от 11 индивида. В случая с транзитно преминаващите мигранти, трябва да се даде и информация с каква продължителност (колко дни от миграционния сезон) са правени наблюденията, за да се прецени доколко отчетената численост може да се отнесе към миграционния сезон, или да се третира като единично наблюдение). Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. Точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 144 мигриращи черни кани, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за конкретизиране числеността на мигриращата популация, като числеността от 11 индивида се приеме за минимум и да се постави междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.

1.38. Морски орел *Haliaeetus albicilla*. По отношение на гнезденето на вида в защитената зона, не подкрепяме включването на вида като гнездящ в зоната на този етап. Еднократно наблюдение на птица, демонстрираща заето територия не е достатъчно основание. Бреговете на защитената зона са в значителна степен повлияни антропогенно и на практика няма възможност видът да гнезди в самата защитена зона. Досега при нашите обходи на езерото не сме регистрирали гнездо на морски орел. Тъй като видът има обширна територия, е възможно птицата, демонстрираща заета територия да гнезди на практика извън защитената зона, в околностите на по-малки, но по-неповлияни от интензивна човешка дейност места. На този етап може да се постави само междинна цел за търсене и потвърждаване дали видът гнезди или не в защитената зона, като в стандартния формуляр на този етап се отбележи 0-1 индивид през гнездовия сезон.

Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (предоставени от Българско дружество за защита на птиците - БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът не е наблюдаван в зоната.“ За този период има 16 наблюдения на морски орли в защитена зона (за годините от 2019 до 2022 г.), като 9 от наблюденията на вида са през зимата, а 7 – по време на пролетна миграция.

1.39. Тръстиков блатар *Circus aeruginosus*. „Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на мигриращата популация в СФ на зоната е занижена.“ Обръщаме внимание, че в района на Варненско-Белославското езеро досега не са провеждани, поради което не е коректно да се говори за „занижена численост“, а за „недостатъчна проученост“. Видът мигрира над защитената зона вероятно в много по-голяма численост от 38 индивида. В случая с транзитно преминаващите мигранти, трябва да се даде и информация с каква продължителност (колко дни от миграционния сезон) са правени наблюденията, за да се прецени доколко отчетената численост може да се отнесе към миграционния сезон, или да се третира като единично наблюдение). Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 139 мигриращи тръстикови блатари, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят

целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за конкретизиране числеността на мигриращата популация, като числеността от 38 индивида се приеме за минимум и да се постави междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.

- 1.40. Полски блатар *Circus cyaneus*.** Видът е регистриран да мигрира през защитената зона, но не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона полски блатари. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 6 мигриращи полски блатари, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Предлагаме да се коригира числеността на мигриращата през защитената зона популация, като се посочи, че минимум 2 индивида прелитат по време на миграция (както е представено и в документа). Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.
- 1.41. Ливаден блатар *Circus pygargus*.** Видът е регистриран да мигрира през защитената зона, но не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона полски блатари. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 51 мигриращи ливадни блатари, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Предлагаме да се коригира числеността на мигриращата през защитената зона популация, като се посочи, че минимум 17 индивида прелитат по време на миграция (както е представено и в документа). Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.
- 1.42. Малък ястреб *Accipiter nisus*.** Видът е регистриран да мигрира през защитената зона, но не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона малки ястреби. Видът мигрира над защитената зона вероятно в много по-голяма численост от 22 индивида. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 198 мигриращи малки ястреби, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране числеността на мигриращата популация, като тя се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.
- 1.43. Обикновен мишелов *Buteo buteo*.** Видът е регистриран да мигрира през защитената зона, но не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона обикновени мишелови. Видът мигрира над защитената зона вероятно в много по-голяма численост от 141 индивида. Проучването

на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 2985 мигриращи обикновени мишелови, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (Данни БДЗП), за периода 2019 - 2022 няма наблюдения на вида на територията на зоната.“ За периода 2016 – 2023 г. в информационната система са налице 68 наблюдения на мигриращи обикновени мишелови в района на 33 „Варненско-Белославско езеро, като в обобщен вид за пролетната миграция през 2016 г. са наблюдавани 21 обикновени мишелова за 8 дни от миграционния сезон, през 2017 г. – 1 птица в един ден от миграционния период, през 2018 г. – 3 индивида в един ден от миграционния период, през 2021 г – 31 птици в три дни от миграционния период, през 2022 г – 193 индивида в 7 дни от миграционния период, а през 2023 – 62 индивида за 11 дни от миграционния период. По време на есенната миграция през 2020 г. са наблюдавани 7 индивида в един ден от миграционния сезон, през 2021 - 18 индивида за 4 дни от миграционния сезон, през 2022 г. – 9 птици за 5 дни от миграционния сезон. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране числеността на мигриращата популация, като се заложи кат минимум 193 индивида и да се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Целта също трябва да включва и осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията. По отношение на гнездовата популация, комплексът от влажни зони не предоставя места за гнездене на вида, особено на 4 двойки мишелови. Твърде вероятно е мишелови, гнездящи в околните гори извън защитената зона, да ловуват в съседство с нея или в нея, или да преминават по пътя си между гнездовите и ловните територии. В този смисъл предлагаме внимателно да се преразгледат данните преди да се предложи включването на обикновения мишелов като гнездящ в защитената зона.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			c	193		i		G	C	B	C	C
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			w	2	18	i		G	C	B	C	C
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			r	0	2	p		G	C	B	C	C

- 1.44. Белоопашат мишелов *Buteo rufinus*.** Видът е регистриран по време на миграция и през зимата, поради което описание на гнездовите му местообитания е излишно и предлагаме то да отпадне от документа. Във връзка с предложението за включване на една гнездяща двойка в стандартния формуляр, обръщаме внимание, че една двойка белоопашати мишеови гнезди в скални комплекси в близост до защитената зона, но не и в границите ѝ. В границите на защитената зона няма условия за гнездене на вида, а там където има такива условия, със сигурност няма гнездо на белоопашат мишелов. По тази причина не подкрепяме включването на вида като гнездящ в стандартния формуляр. Може да се включи единствено наблюдавани индивиди, които евентуално ловуват в защитената зона.
- 1.45. Малък креслив орел *Clanga pomarina*.** Видът е регистриран по време на миграция, поради което описание на гнездовите му местообитания е излишно и предлагаме то да отпадне от документа. Не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона малки кресливи орли. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене,

северно от Варненско-Белославското езеро) установи 2334 мигриращи малки кресливи орли, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (Данни БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът не е наблюдаван.“ За периода 2020 – 2023 г. в информационната система са налице 38 наблюдения на мигриращи малки кресливи орли в района на 33 „Варненско-Белославско езеро, като: а) по време на пролетна миграция през 2021 г. са наблюдавани 6 индивида за 2 дни от миграционния сезон, през 2022 г. – 30 индивида в 7 дни от миграционния период, а през 2023 – 34 индивида за 4 дни от миграционния период; б) по време на есенната миграция през 2021 са наблюдавани 138 индивида за 4 дни от миграционния сезон, а през 2022 г. – 121 птици за 3 дни от миграционния сезон. По данни, представени в документа, за един есенен миграционен сезон са установени 1451 мигриращи малки кресливи орли. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране числеността на мигриращата популация, като се заложи кат минимум 1451 индивида и да се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Тъй като мигриращата популация на малкия креслив орел прелита над езерото, както правилно е отбелязано в документа, трябва да включи и специфична цел за осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията. „По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Аббревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът не е водолюбива птица и мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.

Малкият креслив орел не гнезди в границите на защитена зона Варненско-Белославско езеро, поради липса на подходящи гнездови местообитания. По тази причина не подкрепяме включването му като гнездящ вид в СФ, както и поради липсата на всякакви доказателства за гнезденето му там.

- 1.46. Малък орел *Hieraetus pennatus*.** Видът е регистриран по време на миграция, поради което описание на гнездовите му местообитания е излишно и предлагаме то да отпадне от документа. Не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона малки орли. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 48 мигриращи малки орли, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (Данни БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът не е наблюдаван.“ За периода 20217 – 2023 г. в информационната система са налице 17 наблюдения на мигриращи малки орли в района на 33 „Варненско-Белославско езеро – единични, вероятно случайни, както по време на пролетната, така и по време на есенната миграция. Макар данните да са представени неясно в документа, за един есенен миграционен сезон, вероятно са установени 39 мигриращи малки орли. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране числеността на мигриращата популация, като се заложи като минимум 39 индивида и да се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Тъй като мигриращата популация на малкия орел прелита над езерото, както правилно е отбелязано в документа, трябва да включи и специфична цел за осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на

местообитанията.

„По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Абревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът не е водолюбива птица и мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.

Малкият орел не гнезди в границите на защитена зона Варненско-Белославско езеро, поради липса на подходящи гнездови местообитания. По тази причина не подкрепяме включването му като гнездящ вид в СФ, както и поради липсата на всякакви доказателства за гнезденето му там.

- 1.47. Орел рибар *Pandion haliaetus*.** „По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Абревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата. Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (Данни БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът е наблюдаван 1 път по време на миграция.“ За този период има 24 наблюдения на орли рибари в защитена зона (за годините 2021 и 2022 г.). От тях едно е по време на пролетна миграция, а останалите – по време на есенна миграция – за 2021 г. – 10 птици и за 2022 г. 13 птици. Според тези данни максималният брой мигриращи орли рибари през защитената зона е 13 индивида на миграционен сезон. От представените в доклада данни за проучване на миграцията през 2021 и 2022 г. не става ясно колко птици са отчетени за единия и за другия миграционен сезон. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Имайки предвид горе посочените данни, предлагаме корекция в на числеността на мигриращите орли рибари в СФ – от 10 до 13 индивида и стойността от 13 индивида да се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания. Тъй като мигриращата популация на орела рибар прелита над езерото, както правилно е отбелязано в документа, трябва да включи и специфична цел за осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.
- 1.48. Черношипата ветрушка *Falco tinnunculus*.** Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (предоставени от БДЗП), за периода 2017 - 2022 видът не е наблюдаван в зоната.“ За този период има 110 наблюдения на черношипите ветрушки в защитена зона (за годините от 2017 до 2022 г.), като 21 от наблюденията на вида са през зимата, 50 наблюдения са не гнездящи индивиди, 26 – на мигриращи индивиди по време на пролетна миграция и 13 наблюдения на мигриращи индивиди през есента. Според данните в SmartBirds за периода 2017 до 2023 г. по време на есенна миграция са наблюдавани до 11 индивида за сезон (2021 г.), по време на пролетна миграция – до 16 индивида за сезон (2023 г.). Имайки предвид данните от SmartBirds предлагаме числеността на мигриращата популация на черношипата ветрушка в СФ да бъде коригирана на 11-16 индивида.
- 1.49. Вечерна ветрушка *Falco vespertinus*.** Видът е регистриран по време на миграция, поради което описание на гнездовите му местообитания е излишно и предлагаме то да отпадне от документа. Не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона вечерни ветрушки. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 66 мигриращи вечерни ветрушки, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. Не отговаря на фактическата обстановка твърдението в документа „По данни от SmartBirds (предоставени от БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът не е наблюдаван в зоната.“ За този период има 8 наблюдения на вечерни ветрушки в защитена зона (за годините от 2019 до 2022

г.), като 1 от наблюденията на вида е по време на есенна миграция и 7 наблюдения на мигриращи индивиди през пролетта. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Тъй като мигриращата популация на вечерната ветрушка прелита над езерото, както правилно е отбелязано в документа, трябва да включи и специфична цел за осигуряване на безпрепятствено въздушно пространство за преминаване, при опазване на местообитанията.

„По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Абревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът не е водолюбива птица и мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.

- 1.50. Сокол орко *Falco subbuteo*.** Не са правени целенасочени пълни проучвания на миграцията, за да се установи по-точно и пълно броят на мигриращите през защитената зона соколи орко. Проучването на миграцията през 2022 г. в района на 33 „Батова“ (набл. точка Дебрене, северно от Варненско-Белославското езеро) установи 23 мигриращи сокола орко, които с голяма вероятност са прелетели над източната част на 33 Варненско-Белославско езеро. От представените в доклада данни за проучване на миграцията през 2021 и 2022 г. не става ясно колко птици са отчетени за единия и за другия миграционен сезон. За да се уточни обаче какъв е точният брой на птиците прелитащи над защитената зона за един миграционен сезон, трябва да се направят целенасочени проучвания на миграцията от поне 2 точки за наблюдение, разположени по протежение на езерото. Подкрепяме предложените промени за коригиране числеността на мигриращата популация, като числеността от 39 индивида да се приеме за междинна специфична цел докато се направят по-обстойни проучвания.

„По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Абревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът не е водолюбива птица и мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.

- 1.51. Средна пъструшка *Rallus aquaticus*.** „По данни от СЗП (2019 - 2022) няма наблюдения на птици от вида.“ – предлагаме това изречение да се премахне от текста. Абревиатурата СЗП означава „Средно зимно преброяване на водолюбивите птици“. Видът мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.
- 1.52. Зереноножка *Gallinula chloropus*.** Промените в числеността на вида през гнездовия и зимния сезон, предложени с настоящата оценка, са коректни и потвърждаваме необходимостта да бъдат направени.

- 1.53. Сив жерав *Grus grus*.** Не гнезди у нас, поради което предлагаме описанието на гнездовите му местообитания да отпадне от текста. По отношение на мигриращата популация, не сме съгласни, че представената численост на мигриращите индивиди е завишена. Тя е основана на действително прелетели над защитената зона мигриращи жерави. Обръщаме внимание, че сивият жерав е основно нощен мигрант и по време на дневни проучвания на миграцията се засича рядко. Освен това той лети основно през октомври, когато частичните проучвания на миграцията вече са приключили (обикновено те са от средата на август до края на септември). За установяване по-точно на числеността му през защитената зона е необходимо да се осъществят по-целенасочени и редовни проучвания. Тъй като няма достатъчно данни, предлагаме числеността от 140 индивиди да бъде запазена в СФ само в колоната за максимална численост, а в колоната за минимална численост да не се записва цифра докато не бъдат проведени целенасочени проучвания.

- 1.54. Кокилобегач *Himantopus himantopus*.** „Дерелиев и др. (2007) докладват 30 гнездящи дв. в зоната. Броят на мигриращите индивиди според тях е 15 – 26, а зимуващи не са докладвани.“

След тези изречения предлагаме да се добави „Тези стойности се приемат за референтни за защитената зона по отношение на вида.“ Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на гнездящите и мигриращите птици в защитената зона. От данните, представени в оценката е видно, че максимална численост на пряко установени гнезда е 38, като допълнително са наблюдавани 6 индивида с гнездово поведение. По тази причина максималната численост на гнездящите двойки в защитената зона следва да е 40, а не 30 двойки. Поради установяване на значителни числености на неразмножаващи се индивиди в гнездовия период, предлагаме да се допълни в СФ нов ред в който да се посочат 15-241 индивида през гнездовия период.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>			c	15	150	i		G	B	B	C	A
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>			r	15	30	p		G	B	B	C	A
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>			r	15	241	c		G	B	B	C	A
B	A131	<i>Himantopus himantopus</i>			w		2	i		G	B	B	C	A

1.55. Саблеклюн *Recurvirostra avosetta*. „Дерелиев и др. (2007), дават 13 гнездящи двойки на вида в зоната. Броят на мигриращите индивиди според тях е 25 – 80, а зимуващи не са посочени.“ След тези изречения предлагаме да се добави „Тези стойности се приемат за референтни за защитената зона по отношение на вида.“ Подкрепяме предложението за актуализиране на числеността на гнездящите птици в защитената зона. Поради установяване на значителни числености на неразмножаващи се индивиди в гнездовия период, предлагаме да се допълни в СФ нов ред в който да се посочат 38-156 индивида през гнездовия период.

Species					Population in the site					Site assessment		
Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
				Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
<i>Recurvirostra avosetta</i>			r	3	25	p		G	B	A	C	A
<i>Recurvirostra avosetta</i>			r	38	156	i		G	B	A	C	A
<i>Recurvirostra avosetta</i>			c	25	80	i		G	B	A	C	A

1.56. Турилик *Burhinus oedicnemus*. „Не е наблюдаван като зимуващ в страната в периода 1977 – 2001 г. (Michev & Profirov, 2003), нито по време на СЗП 2016 – 2021 г. (данни на ИАОС).“ - предлагаме това изречение да отпадне от текста. Видът мигрира на юг, поради което не среща у нас през зимата.

1.57. Речен дъждосвирец *Charadrius dubius*. Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на гнездящите и мигриращите птици в защитената зона. От данните, представени в оценката е видно, че максимална численост на мигриращи речни дъждосвирци е 22 през 2021 г., През 2022 г- са установени максимум 18 мигриращи

индивида, а през 2020 – 16 мигриращи индивида. На това основание предлагаме мигриращата популация на вида да се промени на 16-22 индивида.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D Pop.	A/B/C		
						Min	Max					Con.	Iso.	Glo.
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			c	16	22	i		G	C	B	C	C
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			r	2	4	p		G	C	B	C	C
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			w				P	DD	C	B	C	C

1.58. Морски дъждосвирец *Charadrius alexandrinus*. Подкрепяме предложението за актуализиране на числеността на гнездящите птици в защитената зона.

1.59. Обикновена калугерица *Vanellus vanellus*. Подкрепяме предложението за конкретизиране на числеността на гнездящите птици в защитената зона.

1.60. Малък брегобегач *Calidris minuta*. Подкрепяме предложението за актуализиране на числеността на мигриращите птици в защитената зона.

1.61. Тъмногръд брегобегач *Calidris alpina*. Тъй като през февруари 2022 г. са регистрирани 6 зимуващи птици, предлагаме максималната численост на зимуващата популация да се промени от 5 на 6 индивида.

1.62. Бойник *Calidris pugnax*. Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на мигриращите птици в защитената зона, но предложените корекции от страна на авторите не съответстват на представените от тях данни. Според представените данни за периода 2018-2022 мигриращата популация на вида е 29-337 индивида, поради което предлагаме тези числености да бъдат записани в стандартния формуляр.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D Pop.	A/B/C		
						Min	Max					Con.	Iso.	Glo.
B	A861	<i>Calidris pugnax</i>			c	29	337	i		G	C	B	C	C

1.63. Средна бекасица *Gallinago gallinago*. Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на мигриращите и зимуващите птици в защитената зона, но предложените корекции от страна на авторите не съответстват на представените от тях данни. Според представените данни за периода 2018-2022 мигриращата популация на вида е 10-44 индивида, а на зимуващата – 6 – 22 индивида, поради което предлагаме тези числености да бъдат записани в стандартния формуляр.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D Pop.	A/B/C		
						Min	Max					Con.	Iso.	Glo.
B	A153	<i>Gallinago gallinago</i>			c	10	44	i		G	A	A	C	A
B	A153	<i>Gallinago gallinago</i>			w	6	22	i		G	A	A	C	A

1.64. Черноопашат крайбрежен бекас *Limosa limosa*. видът не гнезди у нас, поради което

предлагаме описанието на гнездовите му местообитания да отпадне от текста.

- 1.65. Голям червеноног водобегач *Tringa erythropus*.** авторите на доклада представят нови данни за числеността на мигриращата популация на вида, но не предлагат актуализиране на данните в СФ. На база на представената от тях информация предлагаме числеността на мигриращата популация на вида да се промени на 7-24 индивида.
- 1.66. Малък червеноног водобегач *Tringa totanus*.** не подкрепяме предложената промяна в числеността на зимуващите птици. Представените данни не дават достатъчно основание за актуализация на СФ.
- 1.67. Малък зеленоног водобегач *Tringa stagnatilis*.** авторите на доклада представят нови данни за числеността на мигриращата популация на вида, но не предлагат актуализиране на данните в СФ. На база на представената от тях информация предлагаме числеността на мигриращата популация на вида да се промени на 2-12 индивида.
- 1.68. Голям зеленоног водобегач *Tringa nebularia*.** Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на мигриращите птици в защитената зона, но предложените корекции от страна на авторите не съответстват на представените от тях данни. Според представените данни за периода 2018-2022 мигриращата популация на вида е 2-15 индивида, поради което предлагаме тези числености да бъдат записани в стандартния формуляр.

Species					Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso. Glo.
B	A164	<i>Tringa nebularia</i>			c	2	15	i		G	C	A	C C

- 1.69. Голям горски водобегач *Tringa ochropus*.** Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на мигриращите и зимуващите птици в защитената зона, но предложените корекции от страна на авторите не съответстват на представените от тях данни. Според представените данни за периода 2018-2022 зимуващата популация на вида е 3-17 индивида, поради което предлагаме тези числености да бъдат записани в стандартния формуляр.

Species					Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso. Glo.
B	A165	<i>Tringa ochropus</i>			c	19	59	i		G	B	A	C A
B	A165	<i>Tringa ochropus</i>			w	3	17	i		G	B	A	C A

- 1.70. Късокрил кюкавец *Actitis hypoleucos*.** Подкрепяме принципно предложението за актуализиране на числеността на мигриращите и зимуващите птици в защитената зона, но предложените корекции от страна на авторите не съответстват на представените от тях данни. Според представените данни за периода 2018-2022 зимуващата популация на вида е 12-44 индивида, поради което предлагаме тези числености да бъдат записани в стандартния формуляр.

G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso. Glo.

B	A168	<i>Actitis hypoleucos</i>			c	12	44	i		G	C	B	C	A
B	A168	<i>Actitis hypoleucos</i>			w	1	4	i		G	C	B	C	A

1.71. Тънноклюн листоног *Phalaropus lobatus*. Не сме съгласни с отпадането на вида като зимуващ в защитената зона на този етап. Последното му наблюдение в зоната е от 2002, но от тогава досега единственият редовен мониторинг през зимата се осъществява в средата на януари. Тъй като видът е много рядък по принцип, за да се приеме изключването му като зимуващ в защитената зона, първо е наложително да се проведе много по-редовен и обхванен мониторинг.

1.72. Малка чайка *Hydrocoloeus minutus*. „В ОВМ „Варненско-Белославско езеро“ е посочена зимуваща численост 10 – 49 инд. (Дерелиев и др., 2007).“ – обръщаме внимание, че тази стойност е референтна за вида през зимата в тази защитена зона. Макар в последните години видът да не е установяван по време на среднозимно преброяване, считаме за коректно специфичната цел да бъде обвързана с целева стойност 49 индивида. Подкрепяме предложените промени в числеността на мигриращата популация.

1.73. Речна чайка *Larus ridibundus*. Авторите на доклада представят нови данни за числеността на мигриращата популация на вида, но не предлагат актуализиране на данните в СФ. На база на представената от тях информация предлагаме числеността на мигриращата популация на вида да се промени на 8-2073 индивида, а зимуващата – на 253-1363 индивида, поради факта, че данните събрани през целевия мониторинг са най-пълни.

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A179	<i>Larus ridibundus</i>			c	8	2073	i		G	A	A	C	A
B	A179	<i>Larus ridibundus</i>			w	253	1363	i		G	A	A	C	A

1.74. Чайка буревестница *Larus canus*. Не се посочва референтната численост на вида, публикувана от Дерелиев и др. през 2007 г. - 0-2 индивида по време на миграция и 30-479 индивида през зимата. При актуализиране на СФ през 2014 г. минималната численост на зимуващите чайки буревестници бе променена от 30 на 0, защото видът престана да се среща ежегодно в езерото през зимата. Вероятно в периода 2014 – 2019 г. максималната стойност в СФ е била променена до стойност 12 индивида без да е ясно на база на какви проучвания е направено. Според представените данни от авторите максималната численост на зимуващите птици е 11 индивида след 2017 г. Не са цитирани обаче данни от среднозимното преброяване от 2022 г., където са отчетени 26 индивида. Явно вида трайно намалява в защитената зона, като причините могат да се обвържат с по-топлото време през зимата, но като цяло са неясни. По представените по-горе причини предлагаме за периода 2017-2022 г. числеността на зимуващата популация да бъде 1-26 индивида, но целевата стойност на специфичната цел да е обвързана с референтната стойност към 2007 г. – 479 индивида.

1.75. Каспийска чайка *Larus cachinans*. след разделянето на двата вида е необходимо първо да се направи подробно проучване за установяване на реалната численост на каспийската чайка и след това да се поставя специфична цел.

1.76. Тънноклюна чайка *Chroicocephalus genei*. За защитена зона (33) BG0000191 „Варненско-Белославско езеро“ предлагаме включването в СФ на вида тънноклюна чайка (*Chroicocephalus genei*) в категория *Мигрираща популация*, поради наличието на данни за присъствието му. Данните за така предложените 2 промени са събрани в рамките на дейности по научна консултация с предмет: „Консултации и подпомагане на събирането, анализа и

интерпретацията на данни за типове природни местообитания и видове за целите на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР) и политиката по опазване на биологичното разнообразие“ между МОСВ и НПМ-БАН, изпълнявана в периода август-октомври 2022 г.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A180	<i>Chroicocephalus genei</i>			c	0	2	i		G	B	B	C	C

1.77. Речна рибарка *Sterna hirundo*. За вида има налични данни за конкретна колония на вида в района на село Езерово, като гнездовия субстрат е бетонна конструкция, разположена във водите на езерото. Данните за събрани в рамките на дейности по проект „Демонстрация на пилотна зелена инфраструктура в полза на биоразнообразието и развитието в района на Варненското езеро“ LIFE19 NAT/BG/000839 в периода 2021-2023 г. Гнездовата популация се оценява на 20-40 дв. В тази връзка предлагаме промяна в СФ на зоната, а именно:

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A193	<i>Sterna hirundo</i>			r	20	40	p		G	B	B	C	C

1.78. Белобуза рибарка *Chlidonias hybrida*. подкрепяме предложението за включване на вида в СФ като мигриращ с посочената численост.

1.79. Земеродно рибарче *Alcedo atthis*. Поради наличие в доклада на данни от различни източници за зимуване на вида предлагаме добавяне на категория *Зимуваща популация*.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			p	1	9	p		G	C	B	C	C
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			c	1	3	i		G	C	B	C	C
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			w	1	5	i		G	C	B	C	C

1.80. Сирийски пъстър кълвач *Dendrocopos syriacus*. Подкрепяме предложението за включване на численост на вида в СФ по време на миграция и през зимата. В текста обаче трябва да се избягва терминът „концентрираща се популация“ защото видът на се концентрира.

1.81. Брегова лястовица *Riparia riparia*. не подкрепяме предложението за промяна числеността на гнездящите брегови лястовици в границите на защитената зона без да е направено целенасочено проучване за локализиране и преброяване на колониите им, а се ползват само предоставени данни.

1.82. Полска бърбрица *Anthus campestris*. Не ни е известно кой и с какви аргументи е включил вида като гнездящ в защитената зона. Подкрепяме предложените промени за мигриращата

популация на вида, но за гнезденето на вида трябва да се осъществят специални проучвания за доказване на гнезденето му в защитената зона.

- 1.83. Червеногърба сврачка *Lanius collurio*.** подкрепяме предложението за включване на численост на вида в СФ по време на миграция и за гнездовия сезон.
- 1.84.** Обръщаме внимание, че червеногушата мухоловка и беловратата мухоловка не са обект на опазване в Натура 2000 по време на миграция. По тази причина не подкрепяме включването им в СФ.

Останалите коментари и предложения, свързани с тази защитена зона са в Приложение 1 към настоящото становище.

2. BG0002103 „Злато поле“

- 2.1.** Навсякъде в текста, където се цитира „Костадинова, Граматиков (2007)“ е необходимо в края на изречението да се добавя „което се приема за референтна стойност за вида в защитената зона“.
- 2.2. Малък гмурец *Tachybaptus ruficollis*.** Подкрепяме предложените промени за зимуващата популация на вида.
- 2.3. Малък корморан *Microcarbo pygmaeus*.** Не подкрепяме предложената промяна на оценката на природозащитното значение от „А“ на „С“. Обръщаме внимание, че мониторингът на нощувките на малкия корморан извън гнездовия период се осъществяват не през деня, когато нощувката е празна, а на свечеряване до залез, когато птиците кацат на нощувката или в краен случай при изгрев слънце, когато излитат. Тук следва да бъде допълнена информацията в конкретната зона и оценката за числеността да бъде представена на база на реални проучвания. Данните от публикуваното изследване показват, че на територията на зоната са зимували средно 763 ± 332 малки корморана (Dobrev et al. 2023). Следователно в т.6, Параметър „Популация: Размер на зимуващата популация“ трябва да бъде актуализиран. Нашите проучвания показват, че минимумът от птици, регистриран на нощувката е 1 индивид в 1 отделен случай. Въпреки това при останалите отчети на нощувката сме регистрирали между 63 и 2074 индивида. Поради това, предлагаме целевата стойност да бъде променена на 2074 индивида, а в стандартния формуляр зимуващата популация да се коригира на 63-2074 индивида без да се променя оценката за природозащитна стойност (да остане „А“). Обръщаме внимание, че нощуващите в защитената зона малки корморани се хранят в различни малки водоеми, поречия и реки извън защитената зона, като се разпръскват на разстояние до 10 км без да се концентрират. В този смисъл е важно да бъде обект на запазване не само в защитената зона, но и на разстояние до 10 км извън нея. Предлагаме параметър „Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида“ да бъде увеличен с добавяне на пригодните площи, съставляващи различни микроязовири, канали и рибарници, които в така изложения текст не става ясно дали фигурират в изчислението и на каква база са сметнати площите. Според анализа на подходящите местообитания в радиус 10 км от зимовището на вида край село Златополе тези площи, отнесени към CLC 2018 съставляват 5571,45 ha (Dobrev et al. 2023).; тук става въпрос за отделни видове местообитания и трябва за всяко от тях да се даде целева стойност в хектари.
- От друга страна липсва целева стойност на параметъра „местообитание за нощувка и почивка“ което включва крайречни дървета и тръстикови масиви. Следва да се изчисли площта на нощувката и на другите подходящи за нощуване местообитания в защитената зона и да се предвиди целева стойност и за тях, тъй като те основно формират капацитета на защитената зона да осигурява места за нощувка и да се концентрира такава значима част от популацията на вида.
- 2.4. Малък воден бик *Ixobrychus minutus*.** В края на изречението „Костадинова, Граматиков (2007)“

в ОВМ Злато поле дават същата численост на вида – 2-5 двойки.“ да се добави „което се приема за референтна стойност за вида в защитената зона“. Проучванията от 2012 г. насам показват колебание в числеността на гнездящите двойки, без да е отчетена най-високата численост от 5 дв. Трябва да се има в предвид обаче, че видът е доста потаен, възможно е да не бъде забелязан при еднократни или рядко провеждащи се посещения. Също така не всички подходящи за гнездене на вида местообитания в защитената зона са достъпни и добре видими, поради което реалистично могат да бъдат пропуснати поне 1 или 2 двойки при мониторинг. На базата на изложените по-горе аргументи, не подкрепяме предложението за намаляване на минималната стойност на гнездовата популация. Също така считаме, че целевата стойност на гнездящата в защитената зона популация на вида следва да е максималния установен брой двойки, а именно 5 дв.

- 2.5. Нощна чапла *Nycticorax nycticorax*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата популация. Обръщаме внимание обаче, че при анализа не са ползвани данните от информационната система SmartBirds (БДЗП), което значително би подобрило оценката. Според данните в SmartBirds (БДЗП) в района на установената колония в източната част на защитената зона ежегодно са наблюдавани между 20 и 50 птици в периода между 2015 и 2019 г., а през 2020 г. съществуването на колонията е потвърдено, без да са преброявани гнездата. Вероятно броят на заетите гнезда в колонията е намалял в последните 3 години (за пръв път регистрирано през 2021 г.). Също така трябва да отбележим, че в края на април е възможно все още да не са заети всички гнезда, поради което минималната стойност от 5 гнезда е възможно да е занижена. Вероятната причина за липсата на достатъчно данни за мигриращи нощни чапли в защитената зона се дължи на недостатъчно редовен мониторинг през миграционния сезон.
- 2.6. Гривеста чапла *Ardeola ralloides*.** При анализа не са ползвани данните от информационната система SmartBirds (БДЗП). Според тези данни видът е наблюдаван и през 2020 г. – в края на април, 1 индивид. Подкрепяме предложените промени за числеността на мигриращата популация.
- 2.7. Малка бяла чапла *Egretta garzetta*.** Твърдението „По данни на БДЗП през юни 2018 г. са наблюдавани общо 98 птици“ не е коректно. При преглед на данните в SmartBirds (БДЗП), че всички птици са наблюдавани в един ден от двама различни наблюдатели в един и същ район от защитената зона, като единият наблюдател е установил общо 48 птици, а другият – 50. В този смисъл предлагаме цифрата от 98 птици да бъде коригирана на 50 птици. Също от информационната система SmartBirds (БДЗП) е видно, че през 2016 г. да регистрирани 30 гнездящи двойки, а през 2017 г. 10 двойки, като през 2020 г. също е установено гнездене, но без да се уточнява числеността на гнездящите двойки. През 2022 г. видът е наблюдаван през гнездовия период в численост 2-10 индивида, а през 2023 – 1-2 индивида. В оценката се съобщава за 10-12 двойки през 2018 г. и 1 заето гнездо през 2022 г. Тези данни доказват, че поне до 2020 г. видът е гнездил в защитената зона в численост до 30 двойки, като всяка година числеността му варира. Подкрепяме предложените промени за числеността на мигриращата популация.
- 2.8. Голяма бяла чапла *Ardea alba*.** Видът не гнезди в защитената зона, поради което предлагаме текстът, описващ гнездовите й местообитания да отпадне. Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата популация.
- 2.9. Сива чапла *Ardea cinerea*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата популация и включването на вида като гнездящ и мигриращ за защитената зона.
- 2.10. Черен щъркел *Ciconia nigra*.** Подкрепяме п включването на вида като мигриращ за защитената зона, но на база на представените в оценката данни, предлагаме да бъде включен и като летуващ вид с популация 0-37 индивида.
- 2.11. Ням лебед *Cygnus olor*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата

популация.

- 2.12. Зимно бърне *Anas crecca*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата популация.
- 2.13. Зеленоглава патица *Anas platyrhynchos*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата популация и включването на вида като гнездящ и мигриращ за защитената зона.
- 2.14. Клопач *Spatula clypeata*.** Подкрепяме предложените промени за числеността на зимуващата популация.
- 2.15. Малък креслив орел *Clanga pomarina*.** Подкрепяме включването на вида като мигриращ за защитената зона.
- 2.16. Зеленоножка *Gallinula chloropus*.** Не подкрепяме предложението за промяна на числеността на гнездовата популация поради липса на достатъчно информация и съответно аргументи. Следва да се проведе целеви мониторинг за установяване актуалната численост на гнездовата популация на вида в защитената зона. Съответно за целева стойност в специфичните цели следва за се посочи референтната численост от 40 двойки.
- 2.17. Обикновен пчелояд *Merops apiaster*.** По данни от информационната система SmartBirds (БДЗП) през 2012 г. са локализирани две колонии в източната част на защитената зона с общо 84 гнезда. Тъй като колонии се падат в страни от основните маршрути за наблюдение на водолюбива птици, най-вероятно не са проверявани след 2016 г. На това основание, предлагаме да се актуализира числеността на гнездящите двойки на 15-84 дв. и да се предвиди целенасочен мониторинг на гнездовите колонии, за да се определи актуалният брой двойки. Подкрепяме включването на вида като мигриращ за защитената зона.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			c	370	370	i		G	C	B	C	C
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			r	15	84	p		G	C	B	C	C

2.18. Нови видове

Къдроглав пеликан *Pelecanus crispus*. Данните, посочени за къдроглавия пеликан в оценката, са единствено от 2022 г. и по тази причина не могат да се разглеждат като интервал 7-22. Тъй като става въпрос за мигрираща популация, коректно е данните да се сумират (за миграционния сезон) и да се представят като 0-29 индивида по време на миграция. Критерият за включване на къдроглавия пеликан като обект на защита изисква територията да поддържа редовно 10 двойки или 30 индивида (числеността на броя двойки умножен по 3). „Редовно“ не означава ежегодно или постоянно. В случая е налице еднократно регистрирано наблюдение, но като се има в предвид, че къдроглави пеликани се срещат редовно в района на язовирите Овчарица, Розов Кладенец и Студен Кладенец, то е напълно възможно това наблюдение да не е инцидентно. Затова подкрепяме включването на вида, като вид, обект на опазване в защитената зона, но е необходимо да се осъществява по-редовен и обхванат мониторинг на защитената зона, за да може по-пълно да се определи значението ѝ за вида.

Species						Population in the site					Site assessment	
G	Code	Scientific	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C

		Name				Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A020	<i>Pelecanus crispus</i>			c	0	29	i		G	C	B	C	C

Червена чапла *Ardea purpurea*. подкрепяме включването на червената чапла в СФ, но оценката на популацията следва да е „D“, тъй като е много по-ниска от праговата численост от 10 двойки. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			r	1	1	p		G	D	B	C	C

Бял щъркел *Ciconia ciconia*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			r	20	40	i		G	D	B	C	C

Кафявоглава потапница *Aythya ferina*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“, поради много ниската численост спрямо националната зимуваща популация. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Сива патица *Mareca strepera*. според данните, представени в оценката, през 2022 г са наблюдавани максимум 6 зимуващи птици, както и 7 по време на миграция. По време на среднозимно преброяване през 2023 г. са установени 2 зимуващи индивида. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр със зимуваща популация 1-6 индивида, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Морски орел *Haliaeetus albicilla*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			w		1	i		G	D	B	C	C

Малък орел *Hieraaetus pennatus*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр с популация 0-3 индивида (на база представените данни в оценката), като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.

B	A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>			c	0	3	i		G	D	B	C	C
---	------	----------------------------	--	--	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---

Орел рибар *Pandion haliaetus*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр с популация 1-3 индивида (на база представените данни в оценката), като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A094	<i>Pandion haliaetus</i>			c	1	3	i		G	D	B	C	C

Вечерна ветрушка *Falco vespertinus*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A097	<i>Falco vespertinus</i>			c	4	0	i		G	D	B	C	C

Черен кълвач *Dryocopus martius*. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>			r	1	1	p		G	D	B	C	C

Белочела сврачка *Lanius nubicus*. - Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A433	<i>Lanius nubicus</i>			r	2	2	p		G	C	B	C	C

Останалите коментари и предложения, свързани с тази защитена зона са в Приложение 1 към настоящото становище.

3. BG0002081 „Марица-Първомай“

- 3.1. **Малък корморан *Microcarbo pygmaeus***. 1. Зимувашата популация на вида в зоната е с увеличаваща се тенденция в периода на изследването (Dobrev et al. 2023). Въпреки това данните от отчета на нощуващите корморани за периода 2001 – 2019 г. в град Пловдив показва, че птиците, които потенциално зимуват източно от град Пловдив са с численост от 87 до 3690 индивида, отчетени в рамките на 247 мониторингови дни в периода на проучването. Средната численост на птиците в този период, които долитат от изток (33 „Марица-Първомай“ се позиционира източно от град Пловдив), за да нощуват в град Пловдив е 854 ± 172 птици. Също така данните от съществуващо зимовище в непосредствена близост до защитената зона (с. Оризово) показват численост на малкия корморан в зимния период от 125 ± 19 птици (Dobrev et al. 2023). Максималните числености, отчетени по време на целеви мониторинг са 2725 индивида (през 2019 г.), поради което предлагаме тази цифра да бъде ползвана при определяне на целевата стойност за зимувашата популация. Параметър „Размер на зимувашата популация“ да бъде променен от най-малко 50 на най-малко 125 индивида. В изложената публикация е подробно разгледан въпроса с факторите, които оказват влияние на числеността и освен температурата, друг значим фактор е продължителността на деня.
- 3.2. **Белоопашат мишлов *Buteo rufinus***. Определено трябва да се заложи по-висока численост. Поне 5 двойки според данните от теренни проучвания проведени от нас в защитената зона.

Останалите коментари и предложения, свързани с тази защитена зона са в Приложение 1 към настоящото становище.

4. BG0002025 „Ломове“

- 4.1. **Голям ястреб *Accipiter gentilis***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата и мигриращата популация.
- 4.2. **Зеленоглава патица *Anas platyrhynchos***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата популация и включването на вида като мигриращ.
- 4.3. **Сива чапла *Ardea cinerea***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата и мигриращата популация и включването на вида като зимуваш.
- 4.4. **Скален орел *Aquila chrysaetos***. Поддържане на броя на мигриращите индивиди в зоната в размер от най-малко 4 инд. чрез поддържане на местообитанията за търсене на храна.
- 4.5. **Лятно бърне *Spatula querquedula***. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр, като оценката на популацията е „D“. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.

Останалите коментари и предложения, свързани с тази защитена зона са в Приложение 1 към настоящото становище.

5. BG0002128 „Централен Балкан буфер“

- 5.1. Обръщаме внимание, че за голяма част от видовете не са налице нови данни или данни от цялата територия на защитената зона. Считаме, че трябва да се предвиди по-обхванен и редовен мониторинг на птиците в защитената зона, особени имайки в предвид голямата й площ, кат осе включи и специфичен мониторинг на видове с по-специални екологични характеристики (нощно активни, потайни и т.н.)

Българско дружество
за защита на птиците

- 5.2. **Черен щъркел *Ciconia nigra***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата и мигриращата популация.
- 5.3. **Бял щъркел *Ciconia ciconia***. Подкрепяме предложените промени за числеността на и мигриращата популация и включването на вида като гнездящ, но с оценка на гнездовата популация D. В този случай за вида не е необходимо да се разработват специфични цели.
- 5.4. **Орел змияр *Circaetus gallicus***. Подкрепяме включването на вида в стандартния формуляр като гнездящ вид.
- 5.5. **Малък ястреб *Accipiter nisus***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата популация и оценката ѝ.
- 5.6. **Обикновен мишелов *Buteo buteo***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата популация и оценката ѝ.
- 5.7. **Скален орел *Aquila chrysaetos***. Не подкрепяме предложението за промяна на минималната популация на вида, поради липса в оценката на ясни данни и аргументи защо минималната численост трябва да се намали от 6 на 4 двойки.
- 5.8. **Орел рибар *Pandion haliaetus***. На базата на представените данни подкрепяме предложението на авторите да бъде понижена оценката на популацията.
- 5.9. **Лещарка *Bonasa bonasia***. Подкрепяме предложените промени за числеността на гнездовата популация на вида.
- 5.10. **Кълвачи** – В документа не намираме достатъчно аргументи за промяна на численостите на гнездовите популации на сивия, черния, сирийския и средния пъстър кълвачи, поради което не можем да подкрепим предложената промяна. Ако все пак тя бъде одобрена, считаме че целевите стойности за тези видове трябва да съответстват на максималните числености на популациите им.
- 5.11. **Нови видове** – подкрепяме предложението за включване на посочените нови видове по начина, по който са предложени.

Останалите коментари и предложения, свързани с тази защитена зона са в Приложение 1 към настоящото становище.

Надяваме се направените от нас бележки и предложения да бъдат отразени в предложените за обсъждане документи да бъдат взети в предвид при разработване на следващи документи за защитени зони за птици.

За контакти: Ирина Матеева – irina.kostadinova@bspb.org, 0878599360.

С уважение:

ВАНЯ РЪТАРОВА-ГЕОРГИЕВА

Изпълнителен директор

БДЗП

Приложение: съгласно текста.